

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності
16 жовтня 2018 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету ДОВБЕНКО М.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас на засіданні комітету присутні 7 народних депутатів членів комітету. Кворум у нас є.

Хочу сказати, що також на наше засідання запрошені члени Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку пан Лібанов Максим. Є представники чи, вірніше, члени Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, пані Ольга Максимчук, пан Денис Ястреб. І присутній від Національного банку пан Пономаренко Сергій, директор департаменту відкритих ринків. Від Міністерства фінансів заступник директора департаменту фінансової політики Андрій Страшний. Також президент Всеукраїнської асоціації кредитних спілок пані Ольга Мороз. Є представники Національного депозитарію пан Олексій Тарасенко і Наталя Гончарук. Також Чаплук Тетяна. Чалаплюк, вибачайте, Тетяна, начальник відділу фінансових прав, секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Є також працівники секретаріату комітету, помічники і консультанти народних депутатів.

Тому є пропозиція засідання наше розпочати. Немає зауважень? Заперечень немає? Дякую.

На ваш розгляд пропонується внести наступний порядок денний. Два питання. Перше. Проект Закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності кредитних спілок" (9078). Пропонується доповідачу до 5 хвилин і обговорення – 10 хвилин. Другий. Проект Закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансових інструментів банків" (№ 9034). Доповідачем Павло Олександрович Різаненко – 5 хвилин.

Колеги, чи є інші зауваження, побажання і пропозиції? Є пропозиція голосувати. Хто за такий порядок денний і регламенту, прошу голосувати. Прошу опустити. Спасибі. Одноголосно.

Колеги, переходимо до розгляду першого питання. Дозвольте мені як доповідачу акцентувати увагу на кількох моментах. Перше. Хочу сказати, що ми з вами у травні цього року розглядали в сесійній залі проект Закону "Про кредитні спілки", пам'ятаєте, це було 17 травня – 6405. Але, на жаль, тоді в результаті обговорення, ви знаєте, що позитивного рішення не було прийнято.

Хочу сказати, що зараз дві третини членів нашого комітету підготували зазначений, який ми зараз розглядаємо, проект закону, тому я не буду детально зупинятися на його змісті, мали можливість всі ознайомитись. Хочу тільки сказати кілька речей. Найперше. Ми врахували зауваження, які були дані у висновках до того 6405 і практично їх тут всі врахували.

Друге, хочу сказати, що ми прибрати, значить, оті бажані в тому законопроекті для багатьох зміни щодо кооперативних банків. Також хочу сказати, що в цьому нашому законопроекті передбачений механізм ліквідації кредитних спілок, є там певні обставини, за яких це можна зробити. Законопроектом також передбачений, хочу сказати, концептуальний напрям щодо приєднання кредитних спілок до системи гарантування вкладів фізичних осіб. І хочу сказати, що цим законопроектом також передбачена обов'язково участь кредитних спілок, які здійснюють залучення внесків, вкладів членів кредитних спілок на депозитні рахунки у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб.

Хочу сказати, що ми сьогодні хочемо просити всіх членів комітетів підтримати цей законопроект, тому що в нашій країні, бачите, яка сьогодні серйозна проблема з кредитуванням реальної економіки. На жаль, на жаль, негативні тенденції, які були впродовж кількох років у цьому сегменті діяльності банківської, на жаль, вони не покращуються. Ми бачимо, як зростає питома вага проблемної заборгованості, як, на

жаль, ми не можемо розширити портфель кредитний у комерційних банках. І тому, я думаю, що все-таки підтримка кредитних спілок, законодавче підґрунтя, яке ми сьогодні формуємо для них, є вкрай важливими.

Хочу сказати, що на цей законопроект ми отримали вже заключення Головного науково-експертного управління, яке в своєму висновку висловило зауваження і пропозиції до законопроекту. Ми також маємо, значить, підтримку цього законопроекту з боку Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Ми також маємо підтримку Національного банку України цього законопроекту. Ми очікуємо позитивний висновок Кабінету Міністрів України, він буде розглядатися на черговому урядовому комітеті і ми знаємо, що підготовлений проект позитивного заключення.

Тому, колеги, враховуючи це все, хочу просити вас, значить, підтримати пропозицію, щоб рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності кредитних спілок (реєстраційний 9078) прийняти за основу. І я готовий виконати ваше доручення, якщо ви доручите, представити цей законопроект в сесійній залі. Моя інформація-доповідь закінчена.

Якщо будуть питання, готов відповісти. Якщо ні, можемо перейти до обговорення. Хто бажає висловитися? Прошу, Олег Васильович Лаврик.

ЛАВРИК О.В. Дякую.

Доброго дня, колеги! Доброго дня, запрошені! Справді, ми давно вже працюємо над законопроектом про кредитні спілки і шкода, що він не набрав голосів попередній раз в сесійній залі. Звичайно, його треба підтримувати. Більшість правок, які вносилися до попереднього читання в залі, вони вже тут є враховані. Я так розумію, що в нас небагато часу залишилося в цьому скликанні, щоби цей законопроект пройшов в першому і потім в другому читанні. І, знову ж таки, питання: коли він попаде в порядок денний? Тому є пропозиція поряд з направленням від комітету в сесійну залу законопроекту окремим листом звернутися до Голови Верховної Ради, щоби він поставив цей законопроект в день, коли буде прийматися бюджет країни, тоді, я думаю, голоси точно знайдуться. Вони багато законопроектів прийняли для небанківських фінансових установ, я думаю, це цього вартує. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.Сергій Вікторович Рибалка, прошу. Потім – пан Романюк.

РИБАЛКА С.В.

Доброго дня! Ну, те, що в нас майже всі працівники комітету, сооавторів цього законопроекту кажуть, про його актуальність і необхідність. Мені теж дуже прикро, що в травні місяці він не набрав голосів, тому що малий і середній бізнес – це та ланка, яку нам треба розвивати на прикладі розвинутих країн, як Сполучені Штати, наприклад, безумовно, це кредитування малого і середнього бізнесу і в агропромисловому комплексі в тому числі. Я хотів би звернути тільки увагу, шановних колег, що голосів у залі не було тому, що, по-перше, і депутатів не було, а, по-друге, у нас ще є представники фракції БЮТ, які мало того, що не голосували, а ще й сказали, що він носить корупційні ризики, незважаючи на те, що там є висновок, був, антикорупційного комітету, що він цілком нормальний і не носить ніяких ризиків в цьому напрямку.

І тому у мене пропозиція, Михайло Володимирович, треба теж попрацювати нам усім от ретельно з залом, тому що, якщо він другий раз буде завалений, це дуже прикро і соромно, в тому числі і нам. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Романюк Віктор Миколайович, прошу.

РОМАНЮК В.М. Доброго дня, шановне товариство! Ну, як і до попереднього нормативного акту, я досить скептично ставлюсь і до цього нормативного акту. Тому що, з одної сторони я грубо кажучи, як людина, яка представляє там малу і середню буржуазію, яку я вважаю, треба панівний... правлячий клас має бути в Україні. І тому це базові нормативні акти, які мають створювати умови для того, щоби ця буржуазія

виростала в нашій державі. Розумієте, цей нормативний акт об'єктивно нічого не змінить, абсолютно нічого.

Плюс саме головне, проти чого я завжди виступав, це Фонд гарантування вкладів, який став детонатором з знищення 50 відсотків банківської системи. І причину хвороби, яка виникла в нашій системі, ми її не вилікували і не змінили, ми продовжуємо тренд, а це тренд загального лукавства, який існує в нашій банківській системі. І про те, що ви говорите, і тільки що озвучили, дякую, що ви називаєте хоча би речі своїми іменами, коли ми говоримо про те, що проблеми тільки нарастають, ми їх не вирішуємо. 3,5 роки пройшло, і ми імітуємо якусь ну, таку, знаєте, надію, як мені нагадує це пізній Радянський Союз, коли весь час сподівались, що якимось воно розсосується. Ребята, воно ж не розсосується, воно тільки накопичується. І це в цифрах видно, це видно в тенденціях, які ми маємо 3,5 останніх, ми все це бачимо. Розумієте? Ну, навіщо ми імітуємо, створюємо цілий... проводимо комітети, проводимо слухання, проводимо оцю всю роботу, якщо ми знаємо, що нічого не зміниться. Розумієте, якщо ми в цей запровадимо нормативний акт, в цей ринок, він не здвинеться з точки. Тому що немає самого головного – базису, немає, коли людям, грубо кажучи, вигідно економічно займатись цією діяльністю. Все, крапка.

Ну, якщо ми думаємо, що ми напишемо якусь бумажку, і вона запровадить систему, яка буде витягувати людей з бідності, буде стимулювати їх працювати, ні, це не буде працювати. Не буде, тому що мотивації у людей не виникне, не виникне в людей тяга до того, щоб заробляти кошти і створювати багатство для своїх родин. Це нічого не зміниться, тому що цей сегмент ринку, він все, він консолідований, прописані правила, глобально ми нічого не змінюємо, відповідно нічого не відбудеться. Все. Плюс ми консервуємо саме головне, ми консервуємо проблему, яка була створена нашими попередниками. Подивіться, хто підписував цей нормативний акт, коли створювали фонд гарантування, вони ж всі... риторика в залі, щоб ви розуміли у всіх була така, що ми зараз запровадимо фонд гарантування, і в нас буде благо, люди понесуть вклади, в нас тут щось запрацює. Це ж нічого не відбулося, ми... це тільки стало каталізатором і розвалом банківської системи. Дуже проста формула цього. Тому що в країнах, де існує патерналістичний, де існує олігархічна система і не існує правоохоронної системи, завжди будуть механізми, які забезпечують лукавій номенклатурі витягувати кошти з системи, не забезпечуючи зростання економіки. От і все, ми з цим стикнулись очевидно на протязі останніх 10 років, нічого з цього не змінилось. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі. Прошу, Демчак Руслан Євгенійович.

ДЕМЧАК Р.Є. Шановні колеги, я більш оптимістично налаштований. Вважаючи якраз, саме цей законопроект, він описує правила гри для малого бізнесу. І тут олігархія якраз не причому, і ми маємо дати можливість все ж таки малому бізнесу знайти альтернативне джерело фінансування, у тому числі це сільхозвиробники, невеликі сільхозвиробники, домашні господарства, саме для них направлено цей законопроект. І це одна із фінансових послуг, і ми сьогодні якраз об'єднуємось навколо цього законопроекту і пропонуємо провести роз'яснювальну роботу. Я сподіваюсь, що він буде включений у порядок денний, можливо, цієї сесії.

Але хочу, крім того нагадати, що вже в четвер включений законопроект до другого читання, там тільки одна не врахована правка, 2456-д про... щодо внесення змін до різних законодавчих актів щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг. У тому числі і тих послуг, які будуть... через кредитні союзи будуть люди отримувати. Тому хочу, щоб також консолідувалися і от на цьому тижні, можливо, ми поставимо крапку, це друге читання, по цьому законопроекту. Прошу. Так інформація до відома.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Більше бажаних немає. То єсть, є пропозиція підвести ризик під виступами депутатів. Колеги, на правах заключного слова доповідача хочу акцентувати увагу на трьох моментах.

Момент перший. Взагалі-то я пишаюся, що у нас на засіданнях наших досить демократична обстановка, публічно прозора, кожен має право висловлювати свою точку зору. Ми реагуємо досить спокійно в тій частині, що не виникають якісь експресії, а навпаки, будь-який виступ – це пошук конструктиву. Я теж радий, що сьогодні, бачите, є і точки зору "за" і точки зору "проти".

Що стосується репліки, що, можливо, нічого не зміниться, я хочу сказати, що будь-яка ідея в громадському суспільстві і усвідомленні проходить три етапи. Спочатку, насправді, кажуть: "Яка це дурниця". Потім через якийсь час, коли починаєш роз'яснення, думати, зважувати і так далі, приходить усвідомлення, що, можливо, в цьому щось є. І після того, як наполегливо далі починаєш працювати над цією ідеєю чи проектом, чи пропозицією, на останньому третьому етапі приходить думка: "Боже, як ми до цього не дійшли раніше". Тому я переконаний, що із цієї нашої про кредитні спілки мусимо долати три етапи, ми їх подолаємо.

І на кінець третя думка. У мене на моєму виборчому окрузі у Тлумацькому районі, значить, із кредитувань, які отримує можливість населення і юридичні особи, 10 відсотків – це банківське кредитування, 90 відсотків – це кредитна спілка "Надія", є така. Я собі уявляю, якби не було кредитної спілки, як мені було б важко навіть у Тлумацькому районі говорити про кредитування, про реальне пожвавлення економічного життя в країні. Тому я думаю, що цей інструмент потрібен нам в нашій країні, а кожен в праві вибирати собі той інструмент, який йому буде більше до душі, який дасть кращий результат.

Отож, підходимо до голосування. Я вносив дві пропозиції: про рекомендацію за основу, і друге, доповідачем пана Довбенка. І пан Лаврик вніс третю позицію, я так розумію, теж на голосування, звернутися до Голови Верховної Ради про внесення до порядку денного у день голосування проекту Закону про бюджет 2019, я так розумію, у остаточному, другому остаточному, значить, розгляді. Я думаю, що можемо. Тому, якщо ви не проти, я готовий всі 3 позиції поставити одночасно на голосування, якщо нема заперечень. Немає?

Хто за ці 3 пропозиції, 3 думки, які формуються у рішення комітету? Хто – за, прошу голосувати. Прошу опустити. Хто – проти? Нема. Утримався? 1. 7 – за, 1 – утримався, проти – немає. Дякую, друзі, рішення прийнято.

Наступне друге питання. Законопроект номер 9034. Як ми домовились, доповідає Павло Олександрович Різаненко – 5 хвилин.

РІЗАНЕНКО П.О. Доброго дня, шановні колеги. Пропонується до вашої уваги проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо фінансових інструментів банків (№ 9034) (від 3.09.18). Авторами законопроекту виступила низка депутатів членів комітету: Різаненко, Довбенко, Поляков, Демчак, Лаврик. Законопроектом пропонується внести зміни до низки... до Господарського кодексу та низки законів про цінні папери, фондовий ринок, про депозитарну систему, про інститути спільного інвестування і так далі, яким пропонується запровадити банківські сертифікати – новий вид емісійних цінних паперів, які будуть випускатись банками.

Щоб довго не... скажімо, якщо дуже коротко, то по суті пропонується зробити таким чином, щоб депозити юридичних осіб в іншій формі в банківських сертифікатах, у формі начебто як банківського сертифікату, цінного паперу могли вкладники, по суті юрособи купувати, продавати. Це такий по суті гібрид певний цінного паперу, облігації і депозиту. Якщо говорити про якісь характеристики, то порівняно з цими інструментами – облігаціями або депозитами – банківський сертифікат має наступні переваги. В порівнянні з депозитом – вищу ліквідність, простота оформлення, бездокументарна форма, можливість відчужити сертифікат до закінчення строку на вторинному ринку. Порівняно з облігацією реєстрація випуску відбувається протягом одного дня та не потребуватиме значної кількості документації порівняно з тим, що облігація реєструється протягом 25 робочих днів. І банківський сертифікат – це перш за все результат двосторонніх

домовленостей між банком та його клієнтом. Тобто такий інструмент створюється унікальний, може клієнт і банк створювати по суті інструмент у вигляді цінного паперу.

Щодо підтримки, непідтримки. Комісія з цінних паперів підтримує, Нацбанк підтримує. Міністерство юстиції дало певні пропозиції. Нацдипозитарій та Незалежна асоціація банків України також підтримують. Як завжди, у Головного науково-експертного є купа пропозицій, але всі, на мою думку, вони мають в основному технічний характер, по суті зауважень якихось я не бачу, які не можуть бути не враховані до другого читання.

Ну, і тому з огляду на зазначене прошу членів комітету підтримати наступне рішення. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо фінансових інструментів банків (реєстраційний номер 9034 від 03.09.2018), поданий народними депутатами Різаненком, Довбенком, Рибалкою, Поляковим, Лавриком, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу. Для того, щоб врахувати певні пропозиції Мін'юсту і ГНЕУ до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Олександрович.

Є питання до Павла Олександровича, до доповідача? Немає. Дякую.

Поступила пропозиція послухати думку Національного банку. Прошу, Сергій Вячеславович.

ПОНОМАРЕНКО С.В. Дякую за можливість.

Вважаю, що це дуже гарна ініціатива, цей законопроект. Вона створює новий інструмент, а всі знаєте, що в нас їх бракує на фінансовому ринку. Дійсно, що найбільша перевага цього інструменту буде та, що вона дасть можливість обертатися цьому інструменту на вторинному ринку. І ми бачимо, що навіть активно банки між собою зможуть використовувати цей інструмент. У нас міжбанківський ринок кредитних ресурсів, він дуже короткотерміновий. Банки побоюються на довгий строк розміщати кошти, тому що небанківський кредит – це інструмент, який фактично треба тримати в портфелі до погашення. А тут буде можливість, власне, робити якісь інвестиційні рішення, навіть не маючи довгих пасивів, купляти інструмент, якщо є певний взгляд на процентну ставку. Наприклад, якщо є думка, що процентні ставки....., то тоді..... думаю, що це операційно гарно відпрацьований на рівні нацдепозитарію. Якщо швидко його можна буде формувати, то він і публічність нам надасть більшу, ми зможемо відповісти на питання, на якому ж рівні і як виглядає наша "крива дохідності". Тобто на сьогодні це тільки фактично, ну, державні цінні папери нам формують цю криву, але ліквідність також там бажає кращого бути.

Тому ми підтримуємо цей законопроект, вважаємо, що це – дуже слухна ініціатива.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До вас, пане Сергію, є запитання. Прошу.

ДЕМЧАК Р.С. Питання таке. Національний банк буде враховувати на балансі банків це як цінні папери, там боргові цінні папери чи це як депозити?

І, ну, в продовження цього, наприклад, і самі страхові компанії, вони можуть в цей банк покласти і депозит, і купити депозитний сертифікат. І це буде як би два інструменти чи це, можливо, десь перекликається це питання до комісії, що регулює ринки...банківських послуг? Це все ж таки борговий цінний папір чи депозит?

ПОНОМАРЕНКО С.В. Цінний папір, я розумію, що він ближче до банківської облигації все ж таки, і це не зовсім вклад.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Віктор Миколайович Романюк.

РОМАНЮК В.М. Шановні колеги, я, звичайно, теж буду підтримувати.

Але дивіться, от в репліку до останнього виступу мого, от я дивлюся, от ми вносимо зміни, щоб ви розуміли, щоб прийняти тільки одну фразу, до семи нормативних актів. Для того, щоб змінити оберт одного цінного папера, в державі з перехідною економікою вносимо зміни до семи нормативних актів. Тобто ми стільки "наклепали" цих нормативних актів, ребята! Розумієте, от цей наш "законодавчий спам", ми ж вийшли в

світі на перше місце по законодавчих ініціативах. Парламенти інших країн не мають жодного... Мені здається, Намібія там щось кліпає більше нормативних актів. Все.

Тобто щоб змінити, я дивився більшість нормативних актів, які були прийняті, вони абсолютно непотрібні вже сьогодні, розумієте. Це такістворюємо проблеми для ринку, і ми обростаємо, обростаємо, обростаємо цими проблемами, і ми не можемо їх зупинити і адекватно оцінити ситуацію. Проте, що ми вихвачуємо якийсь момент, вліплюємо якусь фразу, хоча насправді це взагалі питання можна легко врегулювати піднормативними, нормативними актами Національного банку і закрити цю тему, для того, щоб ми займалися цим всім.

Три нормативних акти, я бачу, я пам'ятаю, що їх приймали, вони абсолютно були безтолкові ще на етапі прийняття цих нормативних актів. Тому що вони непотрібні були ні ринку, нікому непотрібні були. Це просто імітація оцієї законодавчої діяльності. Але в даному випадку у нас іншого вже виходу немає. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Я теж хочу ще взяти буквально одну хвилину виступу на підтримку цього законопроекту. І щоб не повторюватися, скажу наступне. Погоджуюся з точкою зору пана Романюка про оце нагромадження всяких цих нормативно-правових документів. Але хочу сказати, що ми з вами в комітеті уже в якійсь мірі переламали цю тенденцію. І я горджуся тим, що після того, як ми з вами прийняли, в тому числі в сесійній залі, Закон "Про валюту і валютні операції", цей наш закон тепер дав доручення Національному банку із 56 існуючих нормативно-правових документів, які регулювали валютні операції в країні, залишиться після нашого закону, який вступить в дію в лютому 2019 року, тільки 7. Із 56, які сьогодні регулюють і функціонують, залишиться 7. Я вважаю, що це добра справа, і добру тенденцію ми з вами запровадили. Будемо далі звертати на це увагу з тим, щоб ми давали волю, свободу, публічність нашому бізнесу, я повністю вас підтримую. І прошу підтримати теж цей законопроект. Дякую.

Колеги, була одна пропозиція, яка поступила від доповідача пана Різаненка про те, що рекомендувати Верховній Раді України законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо фінансових інструментів банків (реєстраційний номер 9034) прийняти за основу. Співдоповідачем від комітету визначити... доповідачем від комітету, бо від комітету доповідач буде. Доповідачем від комітету визначити голову підкомітету з питань цінних паперів, фондового ринку, діяльності рейтингових агентств та електронної комерції пана Різаненка.

Колеги, хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Прощу опустити. Дякую. Рішення прийнято одногосно: 8 – за.

Колеги, порядок денний, який ми з вами затвердили, вичерпаний. Хочу тільки зробити оголошення. У нас на завтра заплановано виїзне засідання комітету. Організатор, ініціатор Павло Олександрович Різаненко. Наскільки мені відомо, планується досить організовано це провести. Так, Павло Олександрович? Організовано провести. Звідси виїжджаємо, так? Хто там може сказати, Ігор Михайлович?

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто засідання заплановано на 15:00. Звідси, давайте ми домовимося, що або може хтось із консультантів, помічників народних депутатів, або і народні депутати захочуть, щоб ми десь не пізніше, ніж, наприклад, о 14:15 звідси виїхали. Так? Щоб встигнути. Колеги, дякую вам за те, що... Так.

РІЗАНЕНКО П.О. Колеги, дивіться, це унікальна можливість, це не просто виїзне засідання, а унікальна можливість побачити і поспілкуватися, побачити, що таке Національний депозитарій. Тобто поставити будь-які питання, облік всіх цінних паперів в цій країні, крім ОВДПів, обліковується в Нацбанку. Тому буде дуже пізнавально. Да, не всім просто мали якийсь досвід з фондовим ринком, з цінними паперами, от в цій поїзді буде можливість дуже багато чого цікавого взнати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую всім. Спасибі за участь всім запрошеним. Дякую.